

Broedvogelinventarisatie in de duinen en landgoederen rond Noordwijk in 1996

samenstelling Rien Sluys

In dit artikel worden de resultaten van twee, jaarlijks geïnventariseerde, gebieden beschreven. Tevens is een verslag opgenomen van landgoed Offem, waar voor het eerst sinds jaren voor een andere opzet van inventariseren is gekozen.

1 Coepelduynen

Voor het achtste achtereenvolgende jaar werd dit duingebied in z'n geheel geïnventariseerd. Het deel dat grotendeels in de gemeente Katwijk ligt, werd ook dit jaar weer onderzocht door Bram Schoonenberg (in 26 uren), terwijl Kees Verweij (15 uren) en Jelle van Dijk (21 uren) het Noordwijkse deel voor hun rekening namen. Hierbij dient nog opgemerkt te worden dat Bram Schoonenberg ook drie rondes liep in de kavel van Jelle van Dijk die wegens vakantie in mei afwezig was. De gegevens op de veldkaarten werden volgens de richtlijnen van de nieuwe Sovon-handleiding "Broedvogels inventariseren in proefvlakken" (uitgave 1996) uitgewerkt. Het onderzochte gebied omvatte ook dit jaar weer het terrein van camping "de Noordduinen".

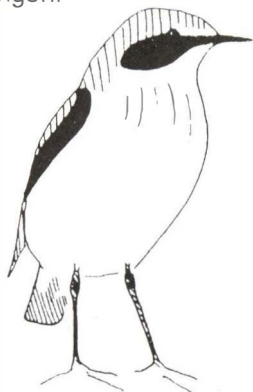
Tabel 1: Broedvogels van de Coepelduynen: 1991 t/m 1996

Soort	91	92	93	94	95	96
Bergeend	1	1	1	1	1	-
Wilde Eend	2	1	-	1	1	-
Patrijs	7	8	5	3	2	-
Fazant	2	3	3	3	2	4
Meerkoet	-	-	-	1	1	-
Wulp	1	1	1	1	1	-
Kievit	-	-	-	1	1	1
Tortelduif	1	1	1	1	1	-
Houtduif	4	2	3	4	6	7
Groene Specht	1	-	-	-	-	-
Koekoek	4	3	3	3	3	3

Soort	91	92	93	94	95	96
Veldleeuwerik	16	6	5	3	3	-
Graspieper	39	22	18	18	31	18
Witte Kwikstaart	1	-	-	-	-	-
Winterkoning	5	1	2	6	3	2
Heggemus	27	28	29	24	28	27
Roodborst	2	-	1	-	-	-
Nachtegaal	4	-	3	4	7	8
Gekr. Roodstaart	-	-	-	-	-	1
Roodborsttapuit	7	2	6	3	9	10
Tapuit	12	5	4	3	2	3
Paapje	1	-	1	-	-	-
Merel	16	14	16	14	18	15
Sprinkhaanzanger	1	1	1	1	2	3
Bosrietzanger	-	-	1	2	1	1
Kleine Karekiet	-	-	-	-	-	1
Braamsluiper	1	3	2	2	2	4
Grasmus	23	34	33	41	44	50
Tuinfluit	-	1	-	-	-	-
Zwartkop	1	-	2	1	-	-
Spotvogel	1	-	-	-	-	-
Tjiftjaf	1	3	3	5	3	2
Fitis	9	8	7	14	18	26
Pimpelmees	1	-	-	-	-	-
Koolmees	2	3	4	4	3	4
Ekster	7	3	11	10	9	9
Vlaamse Gaai	-	-	-	1	-	-
Zwarte Kraai	-	-	-	-	1	-
Roodmus	-	-	1	-	-	-
Kneu	47	38	34	31	27	28
Totaal aantal soorten	30	24	27	29	28	22
Totaal aantal broedgevallen	243	196	198	206	229	227

Als de aantallen op het campingterrein in alle jaren niet worden meegeteld zijn de jaartotalen voor de periode 1991-96: 231 - 175 - 174 - 181 - 208 - 201. De lichte stijging van het totaal aantal broedparen na het dieptepunt in 1992 lijkt nu geëindigd te zijn. Verontrustender is de teruggang in het aantal soorten. Dat de Meerkoet dit jaar in de uitgedroogde Guytedel niet te zien zou zijn, was geen verrassing. Maar wat te denken van het verdwijnen van Patrijs, Wulp, Bergeend en Veldleeuwerik? De Patrijs nam al jaren in aantal af en werd in 1996 slechts eenmaal waargenomen. Het doek lijkt nu definitief gevallen. Datzelfde kan van de Wulp worden gezegd. De Wulp kwam nog wel elk voorjaar terug, maar zeker is dat er in de afgelopen acht jaar geen enkel jong werd grootgebracht. De Bergeend broedde in 1995 nog met succes in dit ge-

bied, maar in 1996 werd er zelfs geen enkele Bergeend waargenomen! Dat ook de Veldleeuwerik al in 1996 verdwenen zou zijn, hadden wij niet verwacht. In 1989 waren er nog 26 paren te horen en vorig jaar nog drie. Een soort die ook op de rand van de afgrond balanceert is de Tapuit. Dankzij de nieuwe Sovon-normen konden in het Katwijkse deel twee territoria ingetekend worden. Vermoedelijk ging het hierbij toch om doortrekkers want na 11 mei werden hier geen Tapuiten meer gezien. Slechts één paartje bleef tot half juni in het Noordwijkse deel aanwezig, zonder evenwel jongen groot te brengen.

Op de lijst zijn twee nieuwe broedvogels voor het gebied te zien. In de houtwal bij de ESTEC-tennisbaan broedde een paartje Gekraagde Roodstaarten en in de Guytedel werd ondanks de droogte toch enkele malen de zang van de Kleine Karekiet gehoord.

In augustus 1996 plaatste Staatsbosbeheer twee nieuwe informatieborden, één aan de Noordwijkse en één aan de Katwijkse zijde van het terrein. Op deze panelen is te lezen dat dit duingebied rijk is aan Wulpen, Roodborsttapuiten en Duinpiepers! Bovendien broeden er volgens de informatieborden nog tientallen andere soorten. Wij hebben nooit durven beweren dat onze inventarisaties volledig zijn, maar dat wij er zover naast zitten en zelfs een soort als de blijkbaar algemene Duinpieper niet herkend hebben, verbaast ons toch wel.

2 Noordduinen-west.

Grootte: 53 ha. Onderzoekers: Arie Cramer en Jan Glasbergen. Voor het twaalfde achtereenvolgende seizoen werd dit kavel onderzocht. Er werden elf inventarisatie-rondes gelopen welke tezamen 32 uren in beslag namen. Het terrein bestaat voornamelijk uit duin-graslanden, struwelen en laag aangeplant hout. Daarnaast zijn enkele restanten dennenbos aanwezig. De zeereep wordt beheerd door Hoogheemraadschap Rijnland en is niet voor het publiek toegankelijk. De oostgrens van het terrein wordt begrensd door het fietspad midden in het duin.

Het overige gebied wordt beheerd door het Staatsbosbeheer en is via wandelpaden wel toegankelijk voor iedereen. Het kan hier erg druk zijn met wandelaars, trimmers enz.

Er waren dit jaar toch nog wel enige verschillen in aantallen met voorgaande jaren. Zo was er een duidelijke afname van het aantal Graspiepers, van 22 in 1995 naar 9 in 1996, en dat ondanks het vrijwel ontbreken

van de Vos in dit gebied. Ook de Tapuit heeft het hier steeds moeilijker, ze namen af van 8 naar 4 broedgevallen. Ook de Merel gaf een afname te zien in aantal van 6 naar 2 broedgevallen. De Ekster nam in aantal af van 10 broedgevallen in 1995 naar 7 in 1996, maar daar zijn er dus nog flink wat van over! Gelukkig was het niet alles kommer en kwel. De Nachtegaal is met 20 broedgevallen nog nooit zo goed vertegenwoordigd geweest in dit gebied. De Roodborsttapuit is met 2 broedgevallen verdubbeld. En de Houtduif vermeerderde van 8 naar 14 broedgevallen. Ook de Zwarte Kraai was nu aanwezig met 2 broedgevallen. Enige jaren geleden is ons door het SOVON verzocht ook te letten op de aanwezigheid van zoogdieren in dit gebied. Op een groot aantal Konijnen na werden er soms Reeën gezien in de Zeereep en soms een Vos. Voor verdere gegevens zie tabel. Vermelden we tot slot nog dat de Zomertortel dit seizoen niet in dit gebied heeft gebroed. We hopen dat dit aardige vogeltje ons niet definitief heeft verlaten.

Voor verdere gegevens zie onderstaande tabel.

Tabel 2: Broedvogels van de Noordduinen-west 1991-1996

Soort	91	92	93	94	95	96
Bergeend	1	-	-	-	-	-
Wilde Eend	2	-	-	-	-	-
Patrijs	1	-	-	-	-	-
Fazant	1	1	3	2	2	2
Houtduif	8	5	8	6	8	14
Zomertortel	3	3	2	-	2	-
Koekoek	1	2	2	2	3	2
Veldleeuwerik	11	4	1	-	-	-
Graspieper	17	22	17	16	22	9
Winterkoning	3	1	1	7	5	4
Heggenus	14	18	18	17	13	11
Roodborst	-	1	-	-	1	-
Nachtegaal	15	14	12	16	17	20
Roodborsttapuit	-	1	1	-	1	2
Tapuit	6	2	4	6	8	4
Merel	2	2	4	7	6	2
Sprinkh.zanger	1	-	-	-	-	-
Braamsluiper	2	1	2	4	3	2
Grasmus	10	9	12	11	10	9
Fitis	10	7	7	9	10	11
Koolmees	-	-	2	1	1	2
Vlaamse Gaai	3	1	2	1	1	1
Ekster	7	6	8	8	10	7
Zwarte Kraai	-	1	1	-	1	2
Ringmus	-	-	-	1	-	-
Kneu	9	9	6	4	7	8
Totaal aantal soorten	21	20	20	17	20	18
Totaal aantal broedgevallen	127	110	113	118	129	112

Offem

Inventarisatie: Marian Bos en Hein Verkade.

Grootte ca. 32 ha.

Voor het eerst werd Offem in 1996 niet volgens de BMP methode geïnventariseerd op broedvogels. Deze wijze van inventariseren houdt in dat alle broedvogelsoorten op een bepaalde manier geteld worden. Sinds vorig jaar is het echter ook mogelijk een beperkt aantal soorten in een bepaald gebied te tellen. Dit gaat dan volgens de BSP-methode, waarin alleen landelijk erkende bijzondere soorten geteld worden. Dit vereenvoudigde systeem leverde onderstaande resultaten op.

Tabel 3: Broedvogels van Offem 1991-1996

Soort	91	92	93	94	95	96
Blauwe Reiger	33	27	19	21	24	20
Sperwer	1	2	1	2	1	1-2
Boomvalk	1	1	1?	-	-	1
Torenvalk	1	-	-	-	-	-
Gierzwaluw	1	1	1	1	1	-
Boomklever	2	-	-	-	-	1-2

Het aantal paren Blauwe Reigers schommelt al een aantal jaren tussen de 20 en 25 paren. Misschien dat er van een lichte teruggang door de strenge wintersprake kan zijn geweest. Anderzijds lijkt er door de grote voeder campagnes tijdens vorstperiodes nauwelijks nog een natuurlijke wintersterfte mogelijk te zijn. De aantalschommelingen in het Sperwerbestand, 1 of 2 paar lijken eerder het resultaat van toevallige nestvondsten welke het ene jaar wel en het andere jaar niet gedaan worden.

Helaas moest geconstateerd worden dat het gierzwaluwnest dat jarenlang in de schuur aan de Hoogeweg bewoond werd dit jaar niet gebruikt werd. Veranderingen aan nestholte of omgeving lijken geen oorzaak van deze verdwijning.

Een positieve ontwikkeling is de terugkeer van de Boomvalk. Deze terugkeer is juist opvallend, omdat de Boomvalk landelijk in aantal achteruit gaat. Heel verrassend is dat na vier jaar afwezigheid Boomklevers met minstens één en misschien zelfs twee paar op Offem hebben gebroed. Ook de vooruitzichten voor 1997 lijken gunstig voor deze uitgesproken standvogel.

Bezoekersaantallen Jan Verwey Natuurcentrum

